

HDP MYK Üyeleri ve Kürt Siyasetçilerin Yargılandığı Kobanî Kumpas Davası Nedir?

Kamuoyunda “Kobanî Kumpas Davası” olarak bilinen davada, 2014 yılında HDP MYK üyeleri, Kürt ve sosyalist siyasetçiler yargılanmaktadır. Bu davanın siyasi olarak ne anlama geldiğine dair HDP¹²³ ve DEM Parti⁴⁵ tarafından yapılan açıklama ve yayınlara bakılabilir.

Kobanî Kumpas Davasına dayanak gösterilen 6-8 Ekim 2014 tarihinde Kürt kentleri başta olmak üzere Türkiye metropollerinde gerçekleştirilen gösterilerde yaşanan olaylardır. DAİŞ’in Suriye’nin Rojava Bölgesinde bulunan ve Türkiye’ye sınırda olan Kobane kentine yönelik saldırılarının püskürtülmesi amacı ile o dönem Türkiye ile yakın ilişki içinde olan PYD yetkililerinin yardım çağrıları sonucu tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de demokratik gösteriler ile Kobane’ye yardım çağrıları yapılmıştır. Nitekim bu çağrılardan en önemlisi dönemin BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon’un 6 Ekim 2014 tarihinde yaptığı çağrıdır⁶. HDP MYK adına HDP sosyal medya hesabından 2 adet demokratik gösteri çağrısı yapılmıştır. Bütün olay bundan ibarettir. Akabinde bir gün sonra güvenlik görevlileri tarafından Muş Varto’da bir Kürt göstericinin öldürülmesi üzerine şiddet olayları başlamış, aynı gün sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş, şiddet olayları 8 Ekim günü sona ermiştir. Bu olayların sona ermesi için dönemin HDP Eş Başkanları ve MYK üyeleri İç İşleri Bakanı ile defalarca görüşmüş, olayları yatıştırmak için tüm çabayı göstermişlerdir. Nitekim Ekim 2014 tarihinde yapılan MGK toplantısı sonuç bildirgesinde gerçekleştirilen gösterilerin barış ve çözüm sürecini sabote etmeye dönük girişimler olarak değerlendirilmiş ve herhangi bir kalkışma olarak nitelendirilmemiştir. O dönem Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı bu olaylarla ilgili soruşturma açmış dokunulmazlığı bulunmayan MYK üyelerinin ifadesini almış ve herhangi bir işlem gerçekleştirilmemiştir.

Mayıs 2016’da Anayasaya aykırı olarak milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili Anayasaya geçici madde eklenmesinden sonra siyasi ortam değişmiştir. Özellikle 15 Temmuz 2016 darbe teşebbüsünden sonra siyasi iktidar karşı darbe yapmış ve Türkiye’yi uzun sürecek bir OHAL rejimi ile yönetmeye başlamıştır. OHAL koşullarında 4 Kasım 2016’da HDP Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ başta olmak üzere HDP MYK üyelerinin milletvekili olmalarına bakılmadan evleri basılarak gözaltına alınmış ve tutuklanmışlardır. OHAL koşullarında 16 Nisan 2017 tarihli Anayasa Referandumu ile YSK kararı ile kabul edildiği ilan edilen Anayasa değişikliğinden sonra Türkiye’nin rejimi değişmiştir. Türkiye’nin otoriter başkanlık rejimi Haziran 2018 milletvekilliği ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra uygulanmaya başlanmıştır. Yeni rejimde devlet içerisinde yeni birimler oluşturulmuştur. Tam da bu kapsamda Ankara TEM Şube Müdürlüğünde 26.10.2018 tarihli bir Andıç belgesi hazırlanmıştır. Bu belgeye dava dosyası içerisinde tesadüfen ele geçirilmiştir. Bu belge uyarınca HDP’nin kapatılması ve HDP’li siyasetçilerin en ağır şekilde yargılanması ile ilgili değerlendirmeler yapılmış ve sonraki süreç buna uygun ilerlemiştir. Bu belgeden sonra Emniyet içinde kumpas için hazırlık çalışmalarına başlanmış, ardından 2020 yılında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca Kobane olayları ile ilgili yeni bir soruşturma başlatılmış ve 2020 yılının sonbaharında HDP’li siyasetçiler hakkında gözaltı ve tutuklamalar gerçekleştirilmiş, sonuçta aşağıda aktaracağımız Kobanî Kumpas Davası oluşturulmuştur.

Kobanî Kumpas Davası ile ilgili soruşturma ve kovuşturmadaki hukuka aykırılıklar

¹<https://hdp.org.tr/tr/2014-kobani-protestolarinda-aslinda-ne-oldu-yananlar-gercekler/15339/>

²<https://hdp.org.tr/tr/demirtas-a-yonelik-suclamalar-ve-gercekler/15340/>

³ <https://hdp.org.tr/tr/aihm-demirtas-karari-ozet-kitapcigi/15015/>

⁴ <https://demparti.org.tr/tr/17-nisana-cagri-kobani-kumpas-davasinda-ozgurluklerden-yana-tutum-alin/17969/>

⁵ <https://demparti.org.tr/Images/UserFiles/Documents/Editor/2024/rapor-ihlal-15-23.pdf>

⁶ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/bmden-acil-kobani-cagrisi-127723>

- 1- Kobane olayları ile ilgili soruşturma Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2014/146757 soruşturma nolu soruşturmasında başlatılmış olmasına rağmen soruşturma ifade alma işlemi dışında başka bir işlem yapılmamıştır. Yukarıda anlattığımız gibi rejim değişikliğinden sonra devlet içindeki çeşitli kuruluşların tasfiye edilmesi ve devlet içerisindeki çeşitli güç odaklarının oluşması sonucu Kobanî Kumpas Davası hazırlıkları başlamıştır. Bu kapsamda Ankara TEM Şube Müdürlüğünün 26.10.2018 tarihli Andıç belgesi uygulamaya konmuş, hazırlık hareketleri yapılmış ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2020 yılında yeri bir soruşturması oluşturulmuştur.
- 2- Soruşturma aşamasında suç ve cezanın kanuniliği uyarınca olay tarihinde yani 2014 tarihinde Türkiye tarafından yasa dışı silahlı örgüt olarak kabul edilmeyen PYD'nin hukuki statüsü değerlendirmeye alınmamıştır.
- 3- Soruşturma aşamasında dönemin MGK kararının gereği yerine getirilmemiş ve bu konuda herhangi bir yazışma yapılmamıştır.
- 4- Suçlama tarihi olaylar barış ve çözüm süreci dönemini ilgilendirdiğinden ve bu konuda özel bir yasa olan 6551 sayılı kanun gereği kamu düzeni ve güvenliği müsteşarlığının onayının alınmadığına yer verilmemiştir.
- 5- Soruşturma aşamasında çelişmeli yargılama ilkesi, tanık sorgulama hakkı gibi kovuşturma aşamasında yargılamayı doğrudan doğruya etkileyecek hukuka aykırı delil kapsamında iftiracı tanık beyanları için çalışmalar yapılmış ve hukuka aykırı olarak tanıklar üzerinden delil oluşturulmuştur.
- 6- Dava açan iddianame 30.12.2020 tarihinde Ankara 22. ACM'ye sunulmuş, Ankara 22. ACM bu iddianameyi ve eklerini 07.01.2021 günü kabul etmiştir. Dava açan iddianame 3530 sayfa olup her bir sayfanın 3 dakikada okunabileceğini varsayarsak toplamda 10590 dakika boyunca okuma yapılması gerekmekte olup bu süre 176 saat 50 dakikadır. Bu durumda 7 günden fazla bir sürede kesintisiz bir okuma yapılması gerekmekte olup iddianamenin yılbaşı tatili ve hafta sonu dahil 7 günde kabul edildiğini varsayarsak okunmadan kabul edildiği anlaşılmaktadır.
- 7- Dava açan iddianameye bakıldığında 72'si Türkiye dışında toplam 108 sanık olduğu, 2676 mağdur/müşteki bulunduğu, 37 mağdur olduğu sanıkların her biri ayrı ayrı 30 farklı suçtan cezalandırılmaları talep edilmiş ancak her bir sanık bakımından bu 30 farklı suçun ayrı ayrı sebep sonuç ilişkisi içerisinde hangi hareketlerle suç işlendiğine yer verilmemiştir.
- 8- Soruşturma aşamasında 2676 mağdur müştekinin, 37 mağdur yakınlarının hiçbir şekilde beyanları alınmadan iddianameye dahil edildikleri anlaşılmıştır. Ayrıca CMK 170 ve 247.madde uyarınca hiçbir şekilde kendilerine ulaşamayacak kişilerin iddianamede sanık olarak gösterilmesi bir algı operasyonu yapıldığını da göstermektedir. Yargılanan Kürt siyasetçileri yasa dışı silahlı örgüt yöneticileri ile aynı iddianamede bir arada gösterilerek daha en başından Kürt siyasetine ve HDP'ye yönelik bir kumpas kurulduğu açıkça anlaşılmaktadır.
- 9- İddianameyi kabul eden Ankara 22. ACM olay tarihinde hukuken var olmayan bir ACM'dir. Ankara 22. ACM HSK kararı ile 2017 yılında kurulmuştur. Dolayısıyla kurulduğu tarihten önceki olayları yargılaması bakımından doğal yargıçlık ilkesine uygun olarak kurulmamıştır. Nitekim bu mahkemenin bu yargılamayı yapan heyeti özel olarak belirlenmiş olup sadece bu dava ile ilgilenmektedir. Mahkemenin ilk başkanı ve kovuşturmanın en temel yargılamalarını yapan başkanı kamuoyunda Atadedeler Çetesi olarak bilinen suç örgütünün lideri olarak yargılanmaktadır. Bu kişi halen hakimlik mesleğini yapamamaktadır. Kovuşturmanın bu olay nedeni ile yenilenmesi talepleri kabul edilmemiştir.
- 10- Yargılamanın yapıldığı Ankara 22. ACM'nin duruşma salonu olarak kullandığı yer OHAL döneminde Ankara Sincan Cezaevi Kampüsünde yapılan ve duruşma salonundan ziyade güvenlik görevlilerinin rahat çalışmasını sağlayacak şekilde tasarlanmış bir toplama kampı özelliği taşımaktadır. Duruşma salonunun fiziki dizaynı adil yargılanma yapılması için gerekli özelliklere sahip değildir.
- 11- Dava açan iddianamenin kabul kararı davanın taraflarına tebliğ edilmeden önce ve kabul kararı verilir verilmez MHP Genel Merkez yöneticilerinden birisi tarafından iddianamenin kabul

edildiği duyurulmuş ve böylece sürekli olarak mahkeme üzerinde siyasi baskı oluşturan MHP Genel Merkezinin vesayeti altında yürüyen bir dava olduğu ortaya çıkmıştır.

- 12- Kobanî Kumpas Davası HDP kapatma davasına delil oluşturmak için açılmış bir siyasi kumpas davasıdır. Her iki davadaki gelişmeler birbirine paralel yürümüştür. HDP kapatma davası ve Kobanî Kumpas Davası nedeni ile HDP 2023 seçimlerine kendi adı ile katılamamış, tutuklu yargılanan Kürt siyasetçiler kampanya yapamayıp aday olmamışlardır. Böylece 2023 yılı seçimleri bu iki dava nedeni ile doğrudan doğruya etkilenmiş, AKP ve MHP kendilerine bir avantaj sağlamıştır.
- 13- Nitekim Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, Sebahat Tuncel, Gültan Kışanak ve arkadaşlarının 2017 yılında da tutuklu olarak yargılanmaları nedeni ile Anayasa referandumunda siyasi iktidar kendisine avantaj sağlamış bu siyasetçilerin hapiste olması sayesinde otoriter başkanlık modeli hayata geçirilmiştir. Görüldüğü gibi Selahattin Demirtaş şahsında Kürt siyasetçilerin tutuklu yargılanmasının Türkiye demokrasisine bedeli çok ağır olmuştur.
- 14- Kobanî Kumpas Davasında AİHM'in Demirtaş/Türkiye Büyük Daire kararı, Demirtaş ve Yüksekdağ Şenoğlu/Türkiye Davası⁷, Encü ve Diğerleri/Türkiye davalarında⁸ verilen kararlar uygulanmamıştır. Şayet bu kararlar uygulanırsa idi tutuklu siyasetçilerin serbest bırakılması ve Kobane ile dayanışma için sosyal medyadan yapılan çağrılar suç olmadığı gerçeğinden hareketle davaların düşürülmesi gerekecekti.
- 15- Kobanî Kumpas Davasının bir başka özelliği ise iddianame ve mütalaadaki değerlendirmeler uyarınca barış ve çözüm sürecinin yanlış olduğu ve mahkum edilmek istendiğidir. Ankara Cumhuriyet Savcılığı 6551 sayılı kanunu görmezden gelmiş ve özellikle önceki süreçte bizzat kendi savcılığı tarafından verilen işleme konulmama ve KYOK kararlarını görmezden gelmiştir. Bu dava ileride barış ve çözüm sürecini yürüten başta dönemin Başbakanı Erdoğan olmak üzere kabine üyeleri ve AKP'yi olumsuz etkileyebilecektir. Bu husus duruşmalarda yargılanan siyasetçiler ve avukatları tarafından sık sık ifade edilmiş, ancak ne gariptir ki AKP bu davanın katılanı olarak yer almıştır.
- 16- Dava dosyası içerisinde yer alan açık tanık ve gizli tanık beyanlarının tamamı usule aykırı olarak elde edilmiş ancak buna rağmen bu beyanlar çürütülmesine rağmen tutuklama gerekçesi yapılmıştır.
- 17- Yargılamada savunmalar için yeterli zaman tanınmamış, sanıklar ve avukatlarının toplanılmasını istedikleri delillerin önemli bir kısmı toplanmamıştır. Deliller toplanmadan ve savunmalar tamamlanmadan esas hakkında mütalaa verilmiştir. Mütalaadan sonrada savunma ve deliller için yeterli süre tanınmamış, toplanılması istenen delillerin önemli bir kısmı toplanmamıştır.
- 18- Davanın en ilginç ve hukuka aykırı durumu hiçbir ilgisi olmadığı halde Kürt siyasetçilerin gösterilerde yaşamını yitiren kişilerin faili olarak gösterilmeleridir. Bu hususta TCK 40.maddedeki koşullar hiçbir şekilde oluşmadığı halde cezalandırılma talep edilmesi açıkça hukuka ve CMK ile TCK'ya aykırılık teşkil etmektedir.
- 19- İddianame ve mütalaada Kürt siyasetçilerin milletvekili ve siyasetçi olarak yaptıkları konuşmalar nedeni ile yargılandıkları anlaşılmaktadır. Hukuk tarihinde ilk defa kendi sözleri nedeni ile 30 farklı suçla suçlanan siyasetçiler herhalde bu davada yargılanan siyasetçilerdir.
- 20- Başta Cumhurbaşkanı Erdoğan olmak üzere MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, AKP ve MHP'li parti yöneticileri ile Cumhur İttifakı bileşenlerinin bu dava üzerinde cezalandırmaya dönük olarak çok yoğun siyasi açıklamaları olmuştur. Denilebilir ki bu dava tamamen AKP/MHP siyasi yönlendirmesi ile yürütülmektedir.
- 21- Bu davada bugüne değin 82 duruşma yapılmıştır. Davada duruşma tutanakları 4298 sayfa, duruşmalardaki konuşmaların SEGBİS dökümleri 10275 sayfadır. Esas hakkındaki mütalaa bile iddianameden fazla olarak 5268 sayfadır. Dava dosyası içerisine yüzlerce dava dosyası dahil

⁷ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-228068%22%5D%7D>

⁸ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-215340%22%5D%7D>

edilip birleştirilmiştir. Dava dosyası içerisinde milyonlarca sayfa evrak bulunmaktadır. Bu dava esasında CMK'nun bütün kurallarına aykırı olarak açılmış ve sürdürülmüştür. Bu kadar çok büyük hacimli bir dava dosyasında bir kişinin kendisini savunabilmesi için yeterli zaman ve imkan yaratılmamıştır. Bu tip davalar bitmemek üzere açılmış ve sürdürülen davalardır. Aklımıza hemen 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra sıkıyönetim mahkemelerinde açılan başta DEV-YOL olmak üzere çeşitli ana davalar gelmektedir. DEV-YOL ana davası 30 yıl sürmüştür.

Kobanî Kumpas Davası 16 Mayıs 2024 günü karara çıkması beklenmektedir. Açık bir kumpas olan bu davanın yukarıda ana hatları ile belirttiğimiz kanuna ve hukuka aykırılıkları nedeni ile biran önce beraatle bitirilmesini ve arkadaşlarımızın tümünün özgürlüğüne kavuşmasını talep etmekteyiz.

DEM PARTİ HUKUK VE İNSAN HAKLARI KOMİSYONU EŐ SÖZCÜLERİ

Av. Öztürk Türkdođan

Av. Sevda elik Özbingl

15 Mayıs 2024